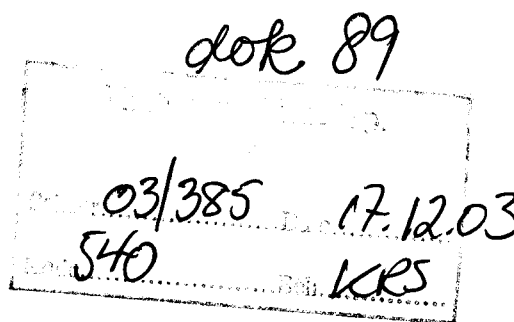

DEN NORSKE KIRKE

Oslo biskop/Oslo bispedømmeråd

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep.
0030 OSLO

Dato: 15.12.2003

Vår ref.: 03/216-7 TLA/CSO Deres ref.:

Høringsuttalelse - Ny tjenesteordning for prost og menighetsprest

Oslo biskop og Oslo bispedømmeråd har mottatt høringsbrev av 10. oktober 2003 fra Kultur- og kirkedepartementet (KKD), med forslag til ny tjenesteordning for proster (TOP) og forslag til endringer i tjenesteordning for menighetsprester (TOM). Høringsuttalelsen er behandlet i bispedømmerådets møte 15. desember 2003.

Generelt

Biskop og bispedømmeråd vil gi anerkjennelse for forslagene til tjenesteordninger som nå foreligger. Disse er en naturlig konsekvens av de erfaringer forsøkene med ny organisering av prestatjenesten har gitt, samt den utvikling som har skjedd bla i Oslo bispedømme, med styrking av prosten som mellomleder gjennom delegering fra biskop til proster.

Endringene i TOP innebærer også mer hensiktsmessige tjenstedistrikter, samtidig som soknet bevares som grunnenhet gjennom innføringen av begrepet "særskilt arbeidsområde". At prestene utover å ha et særskilt arbeidsområde etter nærmere avtale kan disponeres av prosten i tjenstedistriktet, vil kunne gi nødvendig fleksibilitet i organisering av prestatjenesten, samtidig som både menighetenes og prestenes behov for nærhet, tilstedeværelse og tilhørighet ivaretas. Vi ser det slik at begge disse anliggender er viktige, og vil kunne bidra til best mulig prestatjeneste for den enkelte menighet og bedre tjenestevilkår for den enkelte prest. En forutsetning for at dette skal fungere hensiktsmessig, er imidlertid at prestene har en tydelig lokal forankring i sin tjeneste, og en menighet de hører hjemme i.

At ordningene innebærer at prosten ikke skal inneha både sokneprest- og prosteembete, er en naturlig konsekvens av det meransvar prostene tillegges, og er et forslag vi gir vår tilslutning til. Bekymringen er hvorvidt departementet tar konsekvensen av dette forslaget gjennom økte stillingsrammer.

Vi støtter at prostiprest er innført som betegnelse, og formalisert gjennom tjenesteordningen. Siden det er en utstrakt bruk av denne prestekategorien, er dette hensiktsmessig.

Det er grunn til å understreke at vi oppfatter forslagene slik at de gir de enkelte kirkelige organer i bispedømmene rom til å konkretisere hva som delegeres fra biskop til proster, hva en legger i prostenes utøvelse av arbeidsgiveransvar, hva som er hensiktsmessige tjenstedistrikter m.v.

Fra regelstyring til mål- og resultatorientert styring

Vi vil slutte oss til målsettingene for de foreslåtte endringer, der en vil gå fra regelstyring til mer mål- og resultatorientert styring av prestetjenesten, samt styrke og legge til rette for bedre ledelse av prestetjenesten.

Tydeliggjøringen av prostenes forpliktelse på mål og strategier for Den norske kirke og det respektive bispedømme, jf TOP § 2, understreker vektleggingen av og behovet for denne type endring. TOP bærer likevel fortsatt noe preg av regelstyring, jf § 6.

Forholdet biskop – prost, arbeidsgivermyndighet og tilsyn

I TOP § 1 heter det at prosten ”bistår biskopen i dennes embetsutøvelse”. I departementets presentasjon på prostekonferansen, ble det sagt at ”Det er den tradisjonelle forståelsen av prosteembetet som ligger til grunn for forslaget til ny TOP”. Videre heter det: ”Det siktes i utgangspunktet til alle oppgaver som ligger i bispeembetet. Av og til vil kunne være tvil om et gjøremål skal defineres som ivaretagelse av biskoppelig tilsyn eller arbeidsgiveransvar eller om det dreier seg om en annen form for embetsutøvelse. I forslaget til TOP har vi verken fremhevet eller avgrenset prostens ansvar, myndighet og rolle i forhold til det biskoppelige tilsyn”. Vi er dog av den oppfatning at det vil være nødvendig med en gjennomgang, vurdering og klargjøring om det er noe som ikke skal delegeres.

Det nye i TOP er at den fremhever prosten som leder av prestetjenesten i prostiet; §1. Dette utdypes og konkretiseres i § 3, og må hovedsakelig forstås innen rammen av arbeidsgivermyndighet og –ansvar. I og med at §§ 1 og 2 i någjeldende tjenesteordning for proster er sløffet, fremstår ny TOP med ulik vektlegging, utdyping og konkretisering av prostenes ansvar og utøvelse av hhv arbeidsgivermyndighet og tilsyn. Dette er uheldig. Det kan lett tolkes slik at tilsynet er svekket. En kan ikke uten videre lese seg til at ”den tradisjonelle forståelsen av prosteembetet ligger til grunn”.

Vi ber derfor om at siste del av første ledd i § 1 ”og skal se til ....”, samt § 2 videreføres i ny TOP. Ny § 5 ivaretar ikke i tilstrekkelig grad prostens lederfunksjon ikke bare for prestene, men også i forhold til øvrige kirkelige ansatte samt rådsorganene.
(Et mindretall på 1 medlem i bispedømmerådet ønsket ikke videreføring av § 1, siste del av første ledd)

Tjenestedistrikt – særskilt arbeidsområde

Forslagene innebærer at prestegeledet oppheves som tjenestedistrikt. Dette er hensiktsmessig, og en forutsetning for en tjenlig ledelse av prestetjenesten i prostiet. Vi legger til grunn at prostiene er svært forskjellige både når det gjelder geografi, antall sokn, innbyggere, fellesrådsområder mv. Det må åpnes for at et prosti kan inndeles i flere tjenestedistrikter, med prosten som øverste leder av prestetjenesten. Vi forutsetter som en normalsituasjon at soknet – som kirkens grunnenhet – legges til grunn ved avgrensning av tjenestedistrikt. Dette gir nærhet og kjennskap til den menighet som skal tjenes og betjenes.

Denne forutsetning bør komme enda klarere frem – særlig i TOM § 9. Utgangspunktet må være at menighetsprester som hovedregel skal ha ett sokn som særskilt arbeidsområde.

Den nye vektlegging av prosten som leder av prestetjenesten tilsier at spørsmålet om prosten bør ha medarbeidersamtale med alle prester i prostiet, må tas opp til vurdering.

Prostene og de kirkelige rådene

§ 5 i ny TOP pålegger prosten å sørge for samordning mellom prestedtjenesten og de kirkelige rådenes virksomhet. Vi har ovenfor omtalt dette relatert til å beholde intensjonene i §§1 og 2 i gjeldende ordning. Vi mener at denne § bør utvides til å si at prosten ikke bare skal samordne, men bidra til samvirke mellom prestedtjenesten, andre ansattes tjeneste og rådene.

Det byr på utfordringer at det stort sett ikke er sammenfall mellom prostiet som enhet og kirkelige fellesråd. I de fleste prostier må prosten forholde seg til en rekke fellesråd. I Oslo bispedømme forholder 5 prostier seg til ett fellesråd. Vi mener derfor at TOP må si noe om hvordan prosten skal ivareta dette samordnings- og samvirkeansvaret. Det må legges opp til tjenelige organer og samarbeidsformer som muliggjør utøvelsen av dette ansvaret.

Mens soknepresten sitter i menighetsrådet, og biskopen i bispedømmerådet, er det en utstrakt fare for at prosten vil måtte utøve sin ledelse i et demokratisk tomrom. Det er et poeng å knytte prostens lederskap nærmere til kirkestyrets demokratiske struktur, enten gjennom tettere bånd til kirkelige fellesråd, eller gjennom vitalisering av prostirådet. Hva som er mest gunstig, vil være betinget av lokale forhold.

Forslagene til nye tjenesteordninger fratar bispedømmerådet den del av arbeidsgiveransvaret for var å fastsette instruksjer for prestene. Ved at biskopen gis godkjenningsmyndighet konstaterer vi at etatsstyringsfunksjonen styrkes og bispedømmerådet som sektororgan svekkes.

Til tross for dette forhold støttes forslaget fordi det er en naturlig konsekvens at §§ 1 og 3 i ny TOP.

Prosten som leder og prest

Når prosten skal styrkes som leder, oppstår det en utfordring i å balansere hensiktsmessig mellom prosten som administrator på den ene siden, og prosten som prest på den annen. Vi oppfatter grunntonen i det fremlagte forslag dit hen, at prosten i større grad skal frigjøres fra daglig prestedtjeneste for å kunne utøve strategisk lederskap på et overordnet nivå. Selv om prosten på denne måten frigjøres fra førstelinjetjeneste, vil det likevel kreve økt sekretær- og saksbehandlerhjelp for prosten i forhold til dagens nivå.

Tjenesteordning for menighetsprester

Vi ber om at følgende nye ledd tas inn i § 11: "Biskopen kan pålegge prester å forrette vigsel utenfor tjenestedistriktet". Bakgrunnen for dette er den situasjon som lett kan oppstå i byer og tettbygde strøk, hvor vigselkirken ofte ligger utenfor hjemmehørende sokn, og som altså er parallell med den situasjonen knyttet til gravferd som er omtalt i bestemmelsen.

Vi ber om at siste ledd i § 19 sløyfes, da det er uklart om bestemmelsen bare gjelder prester med tjenestebolig, eller alle prester.

Konsekvensvurderinger

I lys av de omfattende endringene som de nye tjenesteordningene vil måtte medføre, etterlyser vi en grundigere konsekvensutredning, særlig knyttet til ressursbehovet. Slik vi ser det lar forslagene seg vanskelig gjennomføre på en tilfredsstillende måte uten økte

overføringer til prostetjenesten. Skal reformene lykkes, må rammebetingelsene for dette være tilstede. Vi ber om at nyordningen ikke iverksettes før nødvendige ressurser følger.

Endring i prestenes tjenstedistrikt, ansvarsområder, oppgaver gjennom forhandlinger kan også få økonomiske konsekvenser, i det Hovedavtalens § 2.4.3 kommer til anvendelse. Det kan ikke forutsettes at dette kan gjøres innenfor nåværende økonomiske tildelinger.

Vi ber om det tas et sentralt initiativ for å legge til rette for lederutvikling for proster som er relevant i forhold til den nye prosterollen.

Vi ber også om at det foretas en gjennomgang og konsekvensvurdering på flere områder som for eksempel saksbehandlingsregler ved utnevning av proster, visitasreglement o.a.

Biskop og bispedømmeråd forutsetter at nye tjenesteordninger ikke vil være styrende og begrensende i forhold til det reform- og utredningsarbeid som pågår i kirken.

Endringene i TOM gjør at denne tjenesteordning vil bli mindre tjenlig og relevant for spesialprester. Det må derfor utformes egne tjenesteordninger for disse prestekategorier.

Dersom departementet på bakgrunn av høringsprosessen gjør vesentlige endringer i forslagene, bør en ny høringsrunde vurderes.

Prosess

Avslutningsvis vil vi også knytte noen merknader til prosessen, som bærer preg av knapphet på flere områder.

Høringsfrist

I brev av 11. november 2003 har Oslo bispedømmeråd og Oslo biskop bedt KKD om utsettelse av høringsfristen, i det saken skal behandles på prostemøte 4. desember og i bispedømmerådets møte 15. desember d.å. Dette har departementet ikke kunne imøtekomme, men vi forutsetter likevel at høringsuttalelser som kommer etter den opprinnelige høringsfristen vil bli gjenstand for behandling i den pågående prosess.

Begrunnelse - vurdering - konsekvenser

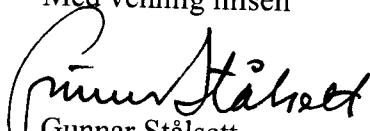
Det tilsendte høringsbrevet gjør i liten grad rede for bakgrunn og vurdering av forslagene og endringene. Oslo bispedømme har derfor valgt også å forholde seg til departementets presentasjon av forslag til ny tjenesteordning under den nasjonale prostekonferansen i Bergen, for å få mer bakgrunnsstoff, forståelse og begrunnelse for forslagene.

Høringsinstanser

Listen over høringsinstanser er knapp. Forslagene vil i aller høyeste grad få konsekvenser for lokalplanet i kirken som burde vært hørt i denne prosessen. Videre berører forslag til ny TOP, særlig gjennom den delegering som forutsettes, forholdet mellom biskop og prost. Bispemøtet burde være egen høringsinstans, bl.a. trenger forholdet mellom arbeidsgiveransvar og tilsynansvar avklaring, utdyping og konkretisering. Likeså kan TOP få konsekvenser for inngåtte økumeniske avtaler.

Ved tidligere anledninger har Kirkemøtet behandlet tjenesteordningene. Dette organ er utelatt i høringen. Ut fra det helhetskirkelige ansvar dette organ har, burde kirkens øverste rådsorgan behandlet saken.

Med vennlig hilsen

Gunnar Stålsett
biskop

Sigrun Møgedal
bispedømmerådsleder